

Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Objekttyp: **Group**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **129 (2016)**

PDF erstellt am: **16.07.2024**

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

**Societad Retorumantscha
Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun**

**Rapport dal charedactur per la perioda
dal 1. da schaner 2015 fin ils 31 da december 2015**

1. Redacziun e publicaziun DRG
 - 1.1. Stab da redacziun
 - 1.2. Redacziun
 - 1.3. Publicaziun
 - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
 - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlats per la redacziun
 - 1.4.2. Controlla da citats
 - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
 - 1.5. Indices
 - 1.5.1. Excerpts per ils indices dal tom 14
 - 1.5.2. Index tudestg dal tom 13
 - 1.5.3. Index tudestg dal tom 14
 - 1.6. Impaginaziun dals fascichels
 - 1.7. Spediziun dals fascichels
 - 1.8. Abunents dal DRG (31-12-2011 – 31-12-2015)
2. Infrastructura
 - 2.1. Mesiras da segirtad en l’Institut dal DRG
 - 2.2. Cartoteca maistra
 - 2.2.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
 - 2.2.2. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.3. Questionari Melcher/Pult
 - 2.4. Biblioteca
 - 2.4.1. Biblioteca electronica
 - 2.4.2. Liar cudeschs
 - 2.5. Material da nums locals
 - 2.6. Documentaziun
 - 2.6.1. Stadi da las bancas da datas
 - 2.6.2. Fototeca
 - 2.7. Dicziunari ed EED
 - 2.7.1. Apparats ed infrastruttura tecnica
 - 2.7.2. Programmaziun e support
 - 2.7.3. Project <Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)>
3. Forzas auxiliaras
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs
 - 4.1. Annalas 128 (2015)
 - 4.1.1. Impaginaziun
 - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
 - 4.1.3. Bibliografia
 - 4.1.4. Sustegns

-
- 4.2. Bibliografia Vox Romanica
 - 4.3. Curatorium Vox Romanica
 - 5. Relaziuns publicas
 - 5.1. Visitas
 - 5.2. Infurmaziuns
 - 5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns
 - 5.4. Facebook
 - 5.5. Purtret da noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti
 - 5.6. <Forschung live – in Graubünden>
 - 5.7. Cudesch <Engiadina und Val Müstair. Eine Galerie mit 81 Porträts>
 - 5.8. Medias (radio e televisiun, gasettas, periodicas)
 - 5.8.1. Preschentaziun da l’Institut dal DRG e da l’ovra DRG
 - 5.8.2. Emissiun <Da «Hans im Keller» e dal «Tredesch da Troccas»>
 - 5.8.3. Emissiun <Dialects a l’ur>
 - 5.8.4. <Forschung live – in Graubünden>
 - 5.8.5. Emissiun <Pertge na chapin nus magari betg in l’auter?>
 - 5.8.6. Preschentaziun dals fascichels
 - 5.8.7. Emissiun <<Schef, quai è coga cool!» – registers linguistics>
 - 5.8.8. Emissiun <<Filistuccas e fafanoias». Romanische Mundarten anno 1926>
 - 5.8.9. Emissiun <Co dar u midar num dad ina muntogna?>
 - 5.8.10. Romanica Rætica 21
 - 5.8.11. Emissiun <Cura ch’ils Rumantschs fan zacras>
 - 5.8.12. Preschentaziun da las Annalas 128
 - 5.8.13. Il pled rumantsch 2015
 - 5.9. Regals
 - 5.9.1. Regals a la biblioteca
 - 5.9.2. Regals a la fototeca
 - 5.10. Referats, publicaziuns
 - 6. Instanzas
 - 6.1. Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS)
 - 6.2. Chantun Grischun
 - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2015 indesch persunas en piazza permanenta: Carli Tomaschett, charedactur 100%, Marga A. Secchi, redactura 70%, Kuno Widmer, redactur 100% (fin ils 31 da schaner), Ursin Lutz, redactur 100%, Silvana Derungs, redactura 50% (davent dal 1. d'october 70%), Annetta Zini, assistenta scientifica 100%, Michele Luigi Badilatti, assistent scientific 50%, Juliana Tschuor, documentalista 80%, Violanta Spinaz, documentalista 70%, Alexa Pelican, assistenta da redacziun 50%, e Brida Sac, assistenta da redacziun 50%.

La fin da schaner è noss redactur Kuno Widmer ò en pensiun suenter avair lavurà 35 onns cun in pensum da 100% en l'Institut dal DRG. Kuno Widmer ha entschet ses engaschament en l'Institut dal DRG sco documentalist ils 14 d'avrigl 1980, ina piazza ch'ins aveva lura stgaffì da nov. El ha tgirà la biblioteca, las cartotecas ed ulteriuras collecziuns da material da l'Institut dal DRG e plinavant preparà stgatlàs per la redacziun enfin la fin dal 1990. L'onn 1989 ha el redigì ils chavazzins *inclemenza – increschantüna* (tom 8, paginas 533–564) e l'atun 1990 ha la suprastanza da la Societad Retorumantscha elegì Kuno Widmer sco redactur dal DRG a partir dal 1. da schaner 1991. Da sia plima deriva ina gronda retscha d'artitgels en ils toms 8 fin 14 dal DRG, numerus da quels zunt pretensius, saja quai areguard la chaussa, la semantica u il diever grammatical dal pled. Intgins exempels d'artitgels pretensius da sia plima èn: *inlet* I (8, 533), *inviern* (9, 737), *jousla* (10, 177), *lana* (10, 390), *lander* (10, 413), *lò* I (11, 349), *madrütscha* (11, 662), *mail* (12, 47), *mailinterra* (12, 58), *main* (12, 65), *mamma* (12, 483), *mangiar* (12, 716), *manna* I (13, 1), *mantel* (13, 33), *martè* I (13, 359), *masüra* (13, 576), *mat* I (13, 607), *matta* I (13, 653), *meglder* (14, 37), *memma* (14, 160), *merda* (14, 253) e *mez* I (14). Plinavant ha el endatà ils onns 2004–2015 en ina banca da datas ina gronda part dal questunari Melcher/Pult, la pli impurtanta funtauna per il material oral dal DRG. En ses temp en l'Institut dal DRG ha Kuno Widmer era respundì a numerusas dumondas a l'Institut en connex cun il linguatg rumantsch, la cultura rumantscha ed alpina e l'origin da singuls peds rumantschs, nums locals e schlattainas. Nus engraziain a Kuno Widmer per ses grond engaschi en favur da noss institut durant blers onns e giaschain ad el in bel temp da pensiun.

1.2. Redacziun

Stgatlàs	Chavazzins	Red.
363d	METTER I	(To.)
366d	MICAL, MICIDIAL – MIGEIVLADAD	(Lz.)
367b	MILITAR II – MILLITUNEDAS	(Se.)
368b	MILTACHER – MINCHADI	(De.)
369a	MINI I – MINISTERI	(Zi.)
369b	MINOTA – MINTUM	(Ba.)
370a	MIRAR I	(Se.)

1.3. Publicaziun

Il zercladur avain nus publicgà il fascichel dubel 182/183 cun ils chavazzins *melistuel – merda*. Els occupan las paginas 129–256 dal tom 14.

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlans per la redacziun

Jelscha Planta ed Andri Casanova han preparà mintgin per part la stgatlans 387, quai senza cumpletter il material dal questunari Melcher/Pult. Guarda er alineas 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *metter I* (To. 362b.1–2, 363.1), *migliac – millitunedas* (Se. 367), impundend 95 uras per questa lavur.

1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il chauredatur 88 uras, Marga A. Secchi 130 uras, Ursin Lutz 57 uras, Silvana Derungs 40 uras, Annetta Zini 136 uras e Michele Luigi Badilatti 86 uras.

1.5. Indices

1.5.1. Excerpts per ils indices dal tom 14

Nossa assistenta scientifica Annetta Zini ha fatg ils excerpts dals fascichels 180–183 per il register da materias, noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti ils excerpts dals medems fascichels per l'index dals etimons e per il chapitel furmaziun dals plects.

1.5.2. Index tudestg dal tom 13

Il december avain nus laschà liar l'index tudestg dal tom 13 dal DRG. L'index è vegnì redigì da la forza auxiliara Andri Casanova. La controlla finala han fatg noss redatur Ursin Lutz e nossa assistenta scientifica Annetta Zini.

1.5.3. Index tudestg dal tom 14

La forza auxiliara Andri Casanova ha fatg ils excerpts dals fascichels 180–183 per l'index tudestg dal tom 14 dal DRG.

1.6. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel dubel 182/183 (paginas 129–256 dal tom 14) ha fatg Alexa Pelican en il temp dad 82 uras da lavur.

1.7. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel dubel 182/183 sco era la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.8. Abunents dal DRG (31-12-2011 – 31-12-2015)

onn	numer da l'ultim fascichel	fascichels cun quint		toms cun quint	abunaments gratuits		total abunents
		Svizra	exteriur		barat	gratuit	
2011	173/174	352	120	20	11	56	559
2012	175/176	353	116	20	11	53	553
2013	177/178	349	124	19	11	53	556
2014	180/181	345	121	21	11	54	552
2015	182/183	331	120	21	11	58	541

2. Infrastructura

2.1. Mesiras da segirtad en l'Institut dal DRG

Las mesiras da segirtad encunter fieu, aua ed infracziun en l'Institut dal DRG, proponidas da dunna Barbara Spalinger suenter sia visita en l'Institut l'avust 2014 per incumbensa da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS), èn tuttas vegnidas realisadas il 2015. La mesadad (16'973.– francs) dals custs totals da 33'945.35 francs ha surpiglià l'ASSUS. Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest grond sustegn.

2.2. Cartoteca maistra

2.2.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 21'686 excerpts da las suandantas ovras: DEFLORIN, Viver (1'489 cedels), CADIÉLI, Ovras (1'705 cedels), LINARD, Uratiun (215 cedels), Defaisa 1938 (45 cedels), CANTIENI, Cualm (736 cedels), NAY, Ovras (6'047 cedels), PUORGER, Raqu. 2 (426 cedels), CHÖNZ, Purtret (139 cedels), FRY, Nov. (1'212 cedels), GUIDON, Lumbard (3'885 cedels), DERUNGS, Carstgaun (832 cedels), Stat. Zuoz 1879 (1'594 cedels), excerpts occasionals or da LQ. 2015 ed autras periodicas (3'361 cedels). Ils excerpts èn per gronda part gia deponids en la cartoteca maistra.

2.2.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 40 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 2'230 sin 184'472 endataziuns.

2.3. Questiuari Melcher/Pult

Quest onn avain nus terminà il project d'endatar il questiuari Melcher/Pult en ina banca da datas, ina lavur che nus avevan cumenzà il 2004. Kuno Widmer ha impundì 91 uras per las respostas dals numers 1'151–1'177. Las respostas dals numers 1'214–1'271 e 1'297–1'305 èn vegnidas endatadas da la forza auxiliara Andri Casanova (258 uras), quellas dals numers 1'170–1'207, 1'306–1'343, 1'424–1'541 e 1'548–1'581 da l'assistenta scientifica Annetta Zini (629 uras) e quellas dals numers 1'208–1'213 e 1'363–1'423 da l'assistente scientific Michele Luigi Badilatti (343 uras).

Il total da las uras impundidas per endatar l'entir questiunari Melcher/Pult (72'914 paginas) ils onns 2004–2015 munta a 6'043 uras.

2.4. Biblioteca

2.4.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 1'581 titels, da 38'731 sin 40'312.

2.4.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads regularmain. Mintg'onni fai era da basegn da liar e reparar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.4.3. Regals a la biblioteca

Guarda alineia 5.9.1.

2.5. Material da nums locals

Nossa documentalista Violanta Spinas e la forza auxiliara Andri Casanova han cuntinuà cun la reordinaziun dal material da nums locals en differentas stgatlats en l'Institut dal DRG, material davart nums locals dal chantun Grischun e da differentas regiuns cunfinantas (guarda er ils rapports annuals 2009, 2010 e 2011). Quest onn ha Violanta Spinas reordinà il material da las otg stgatlats cun il titel «Varia», Andri Casanova quel da las 17 stgatlats cun material da nums locals da differentes chantuns svizzers. Il material da nums locals dal Grischun en las stgatlats numnadas è vegnì ordinà tenor vischnancas e deponì en las stgatlats cun il material da las vischnancas correspundentas, quel dal rest da la Svizra è vegnì ordinà tenor ils singuls chantuns.

2.6. Documentaziun

2.6.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Unitads 31-12-2013	Unitads 31-12-2014	Unitads 31-12-2015
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	181'163	182'242	184'472
1.2. Excerpts (CME)	173'307	185'079	198'527
2. Biblioteca	37'060	38'731	40'312
2.1. Register dals auturs	33'536	35'169	36'715
2.2. Register da las scursanidas da litteratura	3'524	3'562	3'597
2.3. Register dals manuscrits	674	684	684
3. Register da materias	19'382	21'142	22'721
4. Fototeca	28'734	29'324	30'023
5. Adressas (abunents, correspundents euv.)	3'597	3'708	3'788
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1–13	16'489	17'351	17'351
6.2. Materias 1–13	30'979	33'142	33'142

6.3. Fonetica 9–13	5'573	8'252	8'252
6.4. Morfologia 9–13	2'299	2'853	2'853
6.5. Sintaxa 9–13	4'352	5'072	5'072
6.6. Furmaziun dals pleds 9–13	1'277	1'470	1'470
6.7. Prefixs 1–13	1'794	1'811	1'811
6.8. Suffixs 1–13	15'829	16'764	16'764
6.9. Lexicologia 9–13	4'436	5'188	5'188
6.10. Caracteristicas 9–13	3'848	4'727	4'727
6.11. Illustraziuns 1–14	1'092	1'113	1'145
6.12. Definiziuns tudestgas 1–13	92'563	100'710	100'647
6.13. Sinonims e renviaments	9'412	9'904	10'345
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	847	861	863
7.2. Scursanidas dals lieus	166	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	169	170	170
7.4. Scursanidas e survista biblas	82	82	82
7.5. Survista da las periodicas (annadas)	1'577	1'578	1'579
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0
7.7. Register da las translaziuns	293	363	372
7.8. Register dals carnets OSL	300	304	308
7.9. Tabellas da suffixs	151	151	151
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas Muoth, Castelberg	137	137	137
7.13. Reglas da redacziun	9	9	9
7.14. Funtaunas da dretg (survista)	140	140	140
7.15. Epistlas Alig, Deplazes	672	672	672
8. Flora rumantscha			
8.1. Flora DRG (material redigi)	1'270	1'286	1'322
8.2. Flora Planta (questiunari)	2'392	2'392	2'392
8.3. Flora Helvetica	3'182	3'182	3'182
9. Questiunari Melcher/Pult			
9.1. Dumondas	13'806	13'806	13'808
9.2. Respostas	49'684	59'996	72'930
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	28'194	28'194	28'194
10.2. Excerpts	1'722	1'722	1'722
11. Register da las chanzuns rum. (incipit)	10'583	10'584	10'586
12. Nums			
12.1. Nums propriis	2'584	2'584	2'584
12.2. Nums locals ed etnics	3'314	3'314	3'314
13. Puncts AIS	407	407	407
14. Dumondas ASV	151	151	151
15. Ditgas	147	147	147
16. Pseudonims	85	85	87
17. Reglas da purs	897	897	897
18. Superstiziuns	384	384	384
19. Surtins	94	94	94

2.6.2. Fototeca

2.6.2.1. Stadi actual

Nossa documentalista Violanta Spinaz ha digitalisà ed integrà fotografias e dias che l'institut aveva survegnì; las collecziuns da dias da Paul Caminada e ser Duri Loza barmier, il relasch fotografic (plattas da vaider) da la Stussavgia da Heinrich Meyer-Ebner, fotografias da dunna Wagner Nüesch davart la chasa patriziana «Tgesa Scarpatetti» a Cunter avant e suenter la renovaziun e singulas fotografias or dad albums da famiglia. Actualmain cuntogna nossa fototeca 30'023 documents.

2.6.2.2. Regals a la fototeca

Guarda a linea 5.9.2.

2.7. Dicziunari ed EED

2.7.1. Apparats ed infrastruttura tecnica

En il fratemp ha nossa infrastruttura electronica cuntanschì ina qualidad ed ina stabilitad che na pretenda strusch pli intervenziuns da nossa vart. Quest onn avain nus optimà la prestaziun da tschintg staziuns da lavur cun augmentar la memoria da lavur e cun installar discs d'arcunar dal tip SSD.

2.7.2. Programmaziun e support

Per meglieraments punctuals da noss programs sviluppads da la fatschenta edp-services AG a Kriens en il rom dal project «Digitales Wörtermuseum» avain nus fatg in abunament da support tar quella fatschenta.

2.7.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)»

L'october avain nus entschet noss project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)». En l'emprima etappa vegnan ils 13 toms publitgads enfin ussa retrodigitalisads, quai sut l'egida dal «Kompetenzzentrum für elektronische Erschliessungs- und Publikationsverfahren in den Geisteswissenschaften» a l'Universitad da Trier (Germania). Questa emprima etappa dal project vegn realisada cun contribuziuns finanzialas dal chantun Grischun (60'000 francs), or dal Fond da contribuziuns da la Banca Chantunala Grischuna (15'000 francs) e da la Fundaziun Stavros S. Niarchos (3'500 francs). Nus engraziain a la regenza grischuna cun ses president, cusseglier guvernativ Martin Jäger, a Barbara Gabrielli, la manadra da l'Uffizi da cultura dal Grischun, ad Armon Fontana da la partiziun Promoziun da la cultura dal Grischun, al directur da la Banca Chantunala Grischuna, Alois Vinzens, ed al Cussegl da fundaziun da la Fundaziun Stavros S. Niarchos cun ses president Philip Niarchos per la bainvulientscha e per il grond sustegn.

3. Forzas auxiliaras

Donatella Bonifazi ha lavorà tar nus in di per emna ils mais da schaner e settember, in mez di per emna ils mais da favrer, avrigl, zercladur, october e november e plinavant ils 17 fin ils 27 d'avust. Ella ha fatg lavurs generalas da biblioteca

(p. ex. metter si siglas e cuvertas als cudeschs). Plinavant ha ella deponì en la cartoteca maistra excerpts occasiunals.

Filiz Altun ha lavurà tar nus dals 17 fin ils 26 d'avust. Ella ha fatg lavurs generalas da biblioteca.

Andri Casanova ha lavurà tar nus in di per emna ils mais da schaner, favrer, avrigl, matg, fanadur, october, november e december, plinavant dus dis per emna ils mais da mars, zercladur e settember ed in mez di per emna il mais d'avust. El ha endatà per part en ina banca da datas las respostas dal questiuari Melcher/Pult. Plinavant ha el redigì l'index tudestg dal tom 13 dal DRG e fatg excerpts per l'index tudestg dal tom 14 dal DRG. Ultra da quai ha el nudà en DARMS, Curtgins, e FRY, Matta, la concordanza da las paginas cun ils texts originals ed en CARNOT, Bündnerblut 1904, e CARNOT, Bündnerblut 1952, la concordanza da las paginas cun la translaziun rumantscha da quella novella en Ischi 5 (paginas 92–151) e Tschespet 25 (paginas 3–70), plinavant en ils texts tudestgs translats en il Tschespet 66 la concordanza da las paginas cun la versiun rumantscha. El ha er excerptà al computer il cudesch FRY, Nov., e per part il cudesch DERUNGS, Carstgaun, e plinavant preparà stgatlats per la redacziun e reordinà material da nums locals. Guarda er alineas 1.4.1., 1.5.2., 1.5.3., 2.3. e 2.5.

Jelscha Planta ha lavurà tar nus dals 29 da zercladur fin ils 17 da fanadur e dals 17 fin ils 28 d'avust. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasiunals ed ils excerpts dal cudesch CANTIENI, Cualm. Plinavant ha ella excerptà al computer ils cudeschs PUORGER, Raqu. 2 (Il chavallier d'industria; paginas 326–355) e Stat. Zuoz 1879. Ultra da quai ha ella nudà en TUOR, Siemi, la concordanza da las paginas cun il text original. Ella ha era preparà stgatlats per la redacziun. Guarda alineas 1.4.1.

Rea Pult ha lavurà tar nus dals 13 fin ils 22 da fanadur e dals 5 fin ils 20 d'avust. Ella ha deponì en la cartoteca maistra ils excerpts dals cudeschs CADIELI, Ovras, PUORGER, Raqu. 2, CHÖNZ, Purtret, e LINARD, Uratiun. Plinavant ha ella excerptà al computer il cudesch GUIDON, Lumbard, e per part er il cudesch DERUNGS, Carstgaun.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs

4.1. Annalas 128 (2015)

4.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ha impaginà las 351 paginas, impundend per quai 250 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 128, cun ina nova cuverta ed in nov layout tenor propostas dal graficher Jost Hochuli, Son Gagl, avain nus tramess a las abunentas ed als abunents l'entschatta da november. La spediziun e la controlla dals pajaments han fatg nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 128 (2015) cun sustegn dad Annetta Zini.

4.1.4. Sustegns

La Pro Helvetia ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 128 cun ina contribuziun da 5'000.– francs. Quests daners èn d'impunder per onuraris da la redacziun sco era da las auturas e dals auturs da las singulas contribuziuns. La partiziun Promozion da la cultura dal Grischun ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 128 cun ina contribuziun da 12'000.– francs e la Lia Rumantscha ha contribuì in import da 7'000.– francs. A tuttas trais donaturas engraziain nus grondamain per lur impurtantas contribuziuns per pudair publicgar las Annalas.

4.2. Bibliografia Vox Romanica

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per la Vox Romanica 74 (2015) cun sustegn dad Annetta Zini.

4.3. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Carli Tomaschett impundì 51 uras per lavurs administrativas, contabilitad e pajaments.

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

En il decurs da quest onn han 96 persunas visità noss institut per prender in-vista da sia ritga documentaziun e da nossa lavur.

Ils 12 da mars han las collavuraturas ed ils collavuratur regiunals da la Lia Rumantscha Mario Pult, Carmen Dedual, David Flepp e Flurina Plouda Lazzarini fatg ina visita a noss institut. Annetta Zini ha preschentà la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 18 da mars han 8 studentas e students da la partiziun rumantscha da l'emprim onn da studi (scolaziun per scola primara) da la Scola auta da pedagogia dal Grischun visità noss institut cun lur docenta Esther Krättli. Annetta Zini ha fatg la guida.

Ils 14 d'avrigl ha Carli Tomaschett retschet en noss institut 9 persunas da l'Uffizi per la furmaziun media-superiura dal Grischun (manader dr. Hans Peter Märchy) e preschentà ad ellas la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 21 da matg ha Carli Tomaschett preschentà noss institut e nossa lavur a las dunnas Trudi Wick e Theres Furter.

Ils 5 da zercladur ha Carli Tomaschett retschet en noss institut 6 persunas da la direcziun da la Biblioteca centrala da Turitg (directura prof. dr. Susanna Bliggens-torfer) e preschentà ad ellas la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 11 da zercladur han ina scolara ladina e dus scolars ladins da la classa 3Gc da la Scola chantunala grischuna fatg ina visita a noss institut ensemen cun lur magister Chasper Pult. Annetta Zini ha preschentà ad els la lavur e la documentaziun da noss institut.

Ils 24 d'avust ha Carli Tomaschett preschentà noss institut e nossa lavur a Hiroyuki Nakagawa, professor da germanistica e linguistica a l'Universitad dad Osaka (Giapun), accompagnà da sia figlia Asako.

Ils 6 d'october han 21 scholaras e scholars da la classa 4Gf da la Scola chantunala grischuna visità l'Institut dal DRG cun lur magistra Geneviève Perren. Silvana Derungs ed Annetta Zini han fatg las guidas.

Ils 7 d'october han Silvana Derungs ed Annetta Zini retschet en noss institut 22 scholaras e scholars da la classa 4Gd da la Scola chantunala grischuna cun lur magisters Daniel Meier e Matthias Scherer.

Ils 10 da december ha Duri Bezzola, il nov manader da fatschenta (dapi il 1. da fenadur 2015) da l'Academia Rætica e da la Graduate School Graubünden cun se-dia a Tavau, visità noss institut. Il chauradatur Carli Tomaschett ha preschentà l'institut, sia documentaziun e nossa lavur.

Ils 15 da december han 13 persunas da l'Archiv dal stadi dal Grischun (manader Reto Weiss) fatg ina visita a noss institut. Carli Tomaschett ha preschentà ad ellas la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 134 persunas, impundend per quai 159 uras.

5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns

Ils 9 da matg èn Marga A. Secchi, Silvana Derungs, Annetta Zini, Michele Luigi Badilatti, Violanta Spinas e Juliana Tschuor stads preschents al giubileum da 5 onns da la Chasa Editura Rumantscha en la Chasa Rumantscha a Cuira.

Ils 27 da matg ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la radunanza annuala da l'Academia Rætica a Cuira.

Ils 27 d'october èn nossas documentalistas Juliana Tschuor e Violanta Spinas sa participadas a l'occurrèza «Open Lab Day», organisada a Cuira dal «Schweizerisches Institut für Informationswissenschaft» da la HTW (Hochschule für Technik und Wirtschaft). Il tema da l'occurrèza è stà la digitalisaziun da plattas da vaider, da cartas postalas e da revistas istoricas.

5.4. Facebook

Dapi tschintg onns ha l'Institut dal DRG ina pagina da fans sin facebook. Ursin Lutz, Silvana Derungs ed Annetta Zini preschentan dapi il cumenzament dal 2012 regularmain truvaglias dal DRG; en successiun libra mussan els cedels d'excerpts, maletgs, fotografias e plets cun commentaris. La plattafurma permetta al DRG da cuntanscher in nov public e da render attent ad arranschaments e publicaziuns. Enfin la fin da l'onn aveva il DRG 513 fans sin facebook.

5.5. Purtret da noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti

Sin la pagina d'internet «Fachportal Sprach- und Literaturwissenschaften» (www.lang-lit.ch) da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) è vegnì publicà in purtret da noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti per-tutgant ses studi e sia lavur en noss institut.

5.6. «Forschung live – in Graubünden»

En connex cun il giubileum da 200 onns da l'Academia svizra da las ciencias naturalas (SCNAT) ha gi lieu la sonda, ils 20 da zercladur, a Tavau en la Scuola media alpina il festival da las ciencias «Forschung live – in Graubünden», organisà da l'Academia Rætica respectivamain da la Graduate School Graubünden. L'Institut dal DRG è sa preschentà a Tavau cun dar in'invista en la perscrutaziun da la lingua, surtut en quella dals nums locals, quai cun agid dad in gieu da memori. Responsabla per la preschentaziun da noss institut a Tavau è stada nossa redactura Silvana Derungs. Ella è vegnida sustegnida da nossa assistenta scientifica Annetta Zini. Guarda er a linea 5.8.4.

5.7. Cudesch «Engiadina und Val Müstair. Eine Galerie mit 81 Porträts»

Il cudesch «Engiadina und Val Müstair. Eine Galerie mit 81 Porträts», concepì e redigì da Julieta Schildknecht e Jachen Curdin Arquint e cumparì il fanadur, cuntogna sin las paginas 116–118 in purtret da nossa redactura Marga A. Secchi e sin las paginas 119–123 in purtret da noss anteriur redactur Kuno Widmer.

5.8. Medias (radio e televisiun, gasettas, periodicas)

5.8.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG

En il supplement «Bildung und Weiterbildung», agiuntà a las gasettas «Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 12 da mars 2015 respectivamain dals 20 d'october 2015, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain sin las paginas 14 e 18 respectivamain 16 e 21.

Duri Gaudenz ha preschentà sia vista ed experientschas persunalas en il far diever dals toms dal Dicziunari Rumantsch Grischun en in artitgel en LQ, 2015, 33, 11.1–3, cun il titel «Meis toms dal dicziunari DRG».

5.8.2. Emissiun «Da «Hans im Keller» e dal «Tredesch da Troccas»»

En l'emissiu dal Radio Rumantsch Forum dals 11 da schaner cun il titel «Da «Hans im Keller» e dal «Tredesch da Troccas»» han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart il stgazi da plets enturn la naschientscha e la mort.

5.8.3. Emissiun «Dialects a l'ur»

En l'emissiu dal Radio Rumantsch Forum dals 26 d'avrigl cun il titel «Dialects a l'ur» han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart dialects a l'ur da l'intschess rumantsch.

5.8.4. «Forschung live – in Graubünden»

Davart la participaziun da l'Institut dal DRG al festival da las ciencias «Forschung live – in Graubünden», organisà da l'Academia Rætica respectivamain da la Graduate School Graubünden la sonda, ils 20 da zercladur, a Tavau, è cumparì in artitgel en LQ, 2015, 115, 15.4–5 (««Forschung live» – Tge muntan in summa quests nums?»).

5.8.5. Emissiun <Pertge na chapin nus magari betg in l'auter?>

En l'emissiun dal Radio Rumantsch Forum dals 21 da zercladur cun il titel <Pertge na chapin nus magari betg in l'auter?> han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart <fauss amis>, pia davart plets che pon chaschunar malchapientschas en il rumantsch ed en autras linguas.

5.8.6. Preschentaziun dals fascichels

Il fascichel dubel 182/183 è vegnì preschentà da Virginia Ritter en BT. 2015, 177, sin las paginas 1.2–3 e 5.1–3, cun ils titels <Vom Ménder zum Burschen> respectivamain «Zwischen Bub und Bursche, wenn sie am schlimmsten, am leichtsinnigsten sind», da Jano Felice Pajarola en SO. 2015, 183, 7.1–4, cun il titel <Allerlei Wundermittel und Rezepte> e dad Arnold Spescha en LQ. 2015, 139, 2.1–5, cun il titel <Senza menda e macla>. En il Magazin da cultura dal Radio Rumantsch da sonda, ils 27 da zercladur, ha Chasper Pult tractà en sia emissiun Da num e da pum ils nums Men e Mengia sa referind al fascichel 182/183 dal DRG.

5.8.7. Emissiun «<Schef, quai è coga cool!> – registers linguistics»

En l'emissiun dal Radio Rumantsch Forum dals 20 da settember cun il titel «<Schef, quai è coga cool!> – registers linguistics» han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart differents registers linguistics.

5.8.8. Emissiun «<Filistuccas e fafanoias>. Romanische Mundarten anno 1926»

L'emissiun dal Radio SRF 1 Schnabelweid dals 24 da settember cun il titel «<Filistuccas e fafanoias>. Romanische Mundarten anno 1926» è stada deditgada per part a la Romanica Rætica 21, ina publicaziun tgirada da Rico Valär ed edida da la Societad Retorumantscha il november 2013. Guarda er alinea 5.8.10.

5.8.9. Emissiun <Co dar u midar num dad ina muntogna?>

En l'emissiun dal Radio Rumantsch Co e cum dals 25 da settember cun il titel <Co dar u midar num dad ina muntogna?> ha nossa assistenta scientifica Annetta Zini dà scleriment sco commembra da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun davart il fatg co che nums da muntognas naschan e davart emprovas da midar nums da muntognas respectivamain da dar nums a muntognas che n'han nagina denominaziun.

5.8.10. Romanica Rætica 21

En il Memoriav Bulletin nr. 22 (2015) è vegnida preschentada sin pagina 47 la Romanica Rætica 21, edida da la Societad Retorumantscha il november 2013 (<Rätoromanische Mundartaufnahmen von 1926>). Guarda er alinea 5.8.8.

5.8.11. Emissiun <Cura ch'ils Rumantschs fan zacras>

En l'emissiun dal Radio Rumantsch Forum dals 22 da november cun il titel <Cura ch'ils Rumantschs fan zacras> han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (Radio Rumantsch) discutà davart blastemmas ed insultas rumantschas.

5.8.12. Preschentaziun da las Annalas 128

Jano Felice Pajarola ha preschentà las Annalas 128 en SO. 2015, 351, 3.1–5, cun il titel «Der glorreiche Magen des «pur suveran»».

5.8.13. Il pled rumantsch 2015

Il december ha Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) organisà la tscher-na dad «Il pled rumantsch 2015». Propostas ha il public dad RTR pudì inoltrar fin ils 16 da december a mezdi. Da la giuria che ha tschernì il pled ha era fatg part nossa assistenta scientifica Annetta Zini. En pli ha ella era fatg part d'ina discussiun davart il slang rumantsch, organisada per quest intent.

5.9. Regals

5.9.1. Regals a la biblioteca

Nus retschavain mintg'onn ina gronda quantidad da cudeschs, brochuras, artitgels (separats) euv. da las auturas e dals auturs sezs, da las chasas edituras u dad autras donaturas e donaturs. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a studentas e students u ad autras persunas interessadas u las barattain per titels che ans mancan. Quest onn avain nus retschet 487 exemplars. In fitg grond dumber da cudeschs deriva dal relasch da Pieder Blumenthal, Tavanasa. Donaziuns pli grondas han fatg sur Dirk Jasinski, Andiastr, e la Biblioteca chantunala dal Grischun. Ultra da quests regals han las figlias dal scolast barmier Luzi Cadruvi mess a disposiziun la collecziun da lur bab. Quests documents davart il vitg da Ruschein avain nus pudì copiar per noss institut. Nus essan era fitg renconuschaivels a l'avat Vigeli Monn da la claustra da Mustér dad avair laschè scannar manuscrits da lur biblioteca rumantscha.

5.9.2. Regals a la fototeca

Nus retschavain adina puspè fotografias da singulas persunas per las integrar en nossa fototeca. Dunna Marianne Wagner Nüesch ha regalà tut sias fotografias ed autras materialias davart la «Tgesa Scarpatetti» a Cunter, Gieri Battaglia e Jolanda Cathomas ans han laschè far in scan da fotografias da lur albums da famiglia. Plinavant ha Theo Schaub, Turitg, mess a disposiziun ina copia digitala da sia collecziun da fotografias istoricas da Siat. L'Institut dal DRG ha deponì ina copia da segirezza sin ses server.

5.10. Referats, publicaziuns

Carli Tomaschett:

- *Die Stellung der Etymologie im Dictionari Rumantsch Grischun.* – En: *Bibliothèque de Linguistique Romane* 13 (2014), 123–137.
- *Igl Institut dal DRG e sia ovra principala, il vocabulari naziunal dil romontsch – in arcun tgemblau dil lungatg e la cultura romontscha.* Referat a chaschun da la radunanza generala da l'Uniun da faaturas e fauteurs Cuort Ligia Grischa Trun ils 25 d'avrigl a Trun.

Ursin Lutz:

- *Il castials spagnols da Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858). Remarcas davart sia veta e siu* «Meum Scret». – En: Annalas 128 (2015), 97–112.

Marga A. Secchi:

- *Il corn da puolvra dad Abraham ed oters raquints. Nouva ediziun dals raquints da Vonmoos (1868–1940)*. – En: LQ, 2015, 228, 11.4–5.

Kuno Widmer:

- *Entadim la Tumleatga*. – En: Cal. Gi 2015, 155–156.

Silvana Derungs:

- *La litteratura autobiografica dad Ursicin G. G. Derungs*. Referat a chaschun dal colloqui per festivar l'80avel anniversari da l'autur Ursicin G. G. Derungs ils 4 da schaner a Vella.

Michele Luigi Badilatti:

- *La nobilisaziun dal rumantsch en* «An Account of the Romansh Language» (1776) *da Joseph Planta*. Referat ils 27 da mars a la scola auta da pedagogia dal Grischun a Cuira per las participantas ed il participants dal Curs da Certificat (CAS) / Abilitad d'instruir (prof. dr. Matthias Grünert).
- *La nobilisaziun dal rumantsch en* «An Account of the Romansh Language» (1776) *da Joseph Planta*. Referat a chaschun da la radunanza annuala da la Societad Retorumantscha ils 5 da zercladur a Cuira.
- *La nobilisaziun dal rumantsch en* «An Account of the Romansh Language» (1776) *da Joseph Planta*. – En: Annalas 128 (2015), 7–23.

Annetta Zini:

- *Fenomens da contact linguistic en SMS rumantschs*. Referat ils 22 d'avrigl a la scola auta da pedagogia dal Grischun a Cuira (partiziun rumantscha, emprim onn da studi, scolaziun per scola primara, lecziun da la docenta Esther Krättli).

6. Instanzas**6.1. Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS)**

Per l'onn 2015 ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'108'189.– francs (brev dals 15 d'october 2014). Nus essan fitg engraziavels a l'ASSUS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

Plinavant ha la cumissiun concedì la summa da 60'641.70 francs per licenzas e per ils custs da manaschi regulars chaschunads da l'elavuraziun electronica da datas (EED) en l'Institut dal DRG (brev dals 15 d'october 2014). Quests custs sa resultan onn per onn suenter avair terminà il project «Digitales Wörtermuseum» (2010–2013). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest import dad immensa impurtanza per pudair lavurar en l'Institut dal DRG cun in'infrastructura tecnica professiunala che funcziuna senza incaps e garanteschas la lavur da perscrutaziun sin basa tecnica era per il futur. Guarda er alineas 2.1. Mesiras da segirtad en l'Institut dal DRG.

6.2. Chantun Grischun

Sco gia ils onns 2011, 2012, 2013 e 2014 ha il chantun Grischun dà a la Societad Retorumantscha ina contribuziun annuala da 125'000.– francs. Nus engraziain al chantun Grischun per sia bainvulientscha, ses grond sustegn e sia contribuziun annuala da gronda impurtanza per il funcziunament da noss institut. Guarda er alinea 2.7.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)».

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha fatg sia 137avla sesida sonda, ils 7 da favrer 2015, en las localitads dal DRG.

La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Georges Darms (president), dr. Hans-Peter Ehrlholzer, Marianna Blöchliger-Spescha, dr. Felix Giger, lic. fil. Barbara Strebel e lic. fil. Uorschla Natalia Caprez Brülhart, ha prestà era quest onn.

Lic. fil. Barbara Strebel, che ha fatg part da la Cumissiun filologica dapi l'onn 2011, è sa retratga sco commembra da quella a chaschun da la seduta dals 7 da favrer 2015. Gia ils onns 2009 e 2010 aveva ella curregì manuscrits dals redactors e da las redacturas dal DRG. La redacziun engrazia a Barbara Strebel per sias correcturas e ses sustegn durant plirs onns.

Sin proposta da la Cumissiun filologica ha la suprastanza da la Societad Retorumantscha elegì en sia seduta dals 27 da mars 2015 ils anteriurs redactors dal DRG Kuno Widmer e prof. dr. Matthias Grünert sco commembers da la Cumissiun filologica. Per motivs da temp vegn prof. dr. Matthias Grünert a far part da la cumissiun pir a partir dal 1. da schaner 2016.

Cuira, ils 31 da december 2015

Institut dal DRG

*Carli Tomaschett, Marga A. Secchi, Kuno Widmer, Ursin Lutz,
Silvana Derungs, Annetta Zini, Michele Luigi Badilatti,
Violanta Spinass, Juliana Tschuor, Alexa Pelican, Brida Sac*